

Viite: Lausuntopyynnön diaarinumero VN/9020/2019

Lausunto Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain uudistamisesta

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta, jolla muutettaisiin sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja. Kommenttimme koskevat pääasiassa audiovisuaalisten mediapalveluiden sääntelyä sekä autoradiota.

Pääviestit

1. Kannatamme teknologianeutraalia sääntelyä, jolla yhtenäistetään kotimaisille ja kansainvälisille toimijoille asetettavia velvoitteita. Esitysluonnoksessa otetaan askelia oikeaan suuntaan.
2. Audiovisuaalisia mediapalveluita koskeva soveltamisalan rajausta on onnistunut. Säännöksiä tulee soveltaa vain sellaisiin palveluihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tarjota audiovisuaalista sisältöä.
3. Kannatamme mainonnan sääntelyn vapauttamista esitysluonnoksen mukaisesti sekä mainonnan aikarajojen että tuotesijoittelun osalta.
4. Hallituksen esitysluonnokseen sisältyvät tekstityksen uudet laatuvaatimukset ovat kohtuuttomia kaupallisille toimijoille aiheutuvien mittavien kustannusrasitusten vuoksi. Medialiiton mielestä esitystä tulee muuttaa vastaamaan Mediapoliittisessa ohjelmassa päätettyjä toimenpiteitä. Veloitteesta aiheutuvat kustannukset tulee kattaa valtion varoista.
5. Suomalaisten mahdollisuudet kuunnella kotimaisia radiokanavia myös uusissa autoissa tulee turvata säätämällä autoradiovastaanottimen FM-vastaanottomahdollisuus pakolliseksi ominaisuudeksi digitaalisia maalähetyksiä koskevan veloitteen rinnalle.
6. Vaaratiedotejärjestelmää kehitettäessä tulee huomioida suomalaisten mahdollisuudet vastaanottaa vaaratiedotteita myös autossa.

Yleiset huomiot esityksestä

Medialiitto kannattaa lämpimästi teknologianeutraalia sääntelyä, jolla yhtenäistetään kotimaisille ja kansainvälisille toimijoille asetettavia velvoitteita. Audiovisuaalisten mediapalveluiden osalta esitykseen sisältyy merkittäviä parannuksia, joilla otetaan askelia oikeaan suuntaan, kuten tiettyjen sääntöjen soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös videonjakoalustan tarjoajia ja sääntelyn yhtenäistäminen lineaaristen ja on demand -palveluiden välillä.

Audiovisuaalisten mediapalveluiden sääntely

Soveltamisala

Medialiitto pitää 25 lukuun sisältyvää soveltamisalan rajausta onnistuneena.

Audiovisuaalisia mediapalveluita koskevia säännöksiä tulee soveltaa vain sellaisiin palveluihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tarjota audiovisuaalista sisältöä. Säännöksiä ei siten tule soveltaa sellaisiin toimituksellista sisältöä sisältäviin verkkosivuihin ja palveluihin, joissa audiovisuaalisen sisällön tarjoaminen ei ole palvelun päätarkoitus eikä ohjelmien määrä huomioon ottaen säännöllistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi pääasiassa teksti- tai audiomuotoista toimituksellista materiaalia sisältävät palvelut, kuten sanoma- ja aikakauslehtien verkkoversiot ja radion pääasiassa audiomuotoisia ohjelmia sisältävät on demand -palvelut ja verkkosivut.

Medialiitto pitää hyvänä, että kansallisella lailla täsmennetään lain soveltamisalaa ja rajataan selkeästi sen ulkopuolelle sanoma- ja aikakauslehtien sähköisten versioiden toimitukselliseen sisältöön sisällytetyt videoklipit ja liikkuva kuva (206 §).

Teknologianeutraalin sääntelyn hengessä soveltamisalan rajausta tulee kuitenkin soveltaa sanoma- ja aikakauslehtien ohella yhtäläisesti kaikkiin vastaaviin toimituksellista materiaalia sisältäviin palveluihin, jotka saattavat sisältää yksittäisiä videoklippejä tai liikkuvaa kuvaa.

Mainonnan sääntely

Medialiitto kannattaa mainonnan sääntelyn vapauttamista.

Samoilla mainosmarkkinoilla toimiviin yrityksiin tulee soveltaa samoja sääntöjä. Kansallisiin toimijoihin kohdistuvat tiukemmat velvoitteet heikentävät kotimaisten mediayritysten kilpailuasemaa kansainvälisten toimijoiden rinnalla.

Direktiivin mukaisesti esitysluonnoksen 222 §:ään sisältyvä mainonnan aikarajoja koskevan sääntelyn keventäminen on siten askel oikeaan suuntaan. Esitysluonnoksen mukaan mainosten osuus ei saisi ylittää 20 prosenttia kello 6:n ja 18:n välisenä aikana ja kello 18:n ja 24:n välisenä aikana, mikä on selkeä parannus nykytilaan.

Huomionarvoista kuitenkin on, että mainonnan aikarajoja koskevat säännöt koskevat ainoastaan lineaarista televisiotoimintaa. Tilausohjelmalveluita koskien vastaavaa mainonnan rajoitusta ei ole.

Medialiitto kannattaa myös tuotesijoittelua koskevaa sääntelymuutosta.

Esitysluonnoksen 220 §:n mukaan tuotesijoittelu olisi jatkossa lähtökohtaisesti sallittua lukuun ottamatta tapauksia, jotka on yksilöity laissa. Lähtökohta on Medialiiton mielestä oikea. Käytännön vaikutukset jäänevät kuitenkin Medialiiton arvioiden mukaan vähäisiksi, koska tuotesijoittelu olisi edelleen kielletty käytännössä samoissa tilanteissa kuin voimassaolevankin lain mukaan.

Ääni- ja tekstityspalvelut

Hallituksen esitysluonnoksen 211 §:ään sisältyvät tekstityksen uudet laatuvaatimukset ovat kohtuuttomia kaupallisille toimijoille aiheutuvien mittavien kustannusrasitusten vuoksi. Medialiiton mielestä veloitteesta aiheutuvat kustannukset tulee kattaa valtion varoista. Esitystä tulee muuttaa vastaamaan vuonna 2018 Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Mediapoliittisesta ohjelmasta päätettyjä toimenpiteitä.

AVMS-direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, että mediapalvelun tarjoajien tarjoamia palveluja saatetaan jatkuvasti ja asteittain esteettömämmiksi vammaisille henkilöille toteuttamalla oikeasuhtaisia toimenpiteitä. Direktiivi jättää avoimeksi sen, kuinka palveluiden asteittainen esteettömyys toteutetaan käytännössä.

Sen sijaan kansallisella ratkaisulla ehdotetaan uutena ääni- ja tekstitysvelvoitteen laajentamista myös tilausohjelmalveluihin, joissa ääni- ja tekstityspalvelun osuuden tulisi olla 30 prosenttia ohjelmistoista. Veloitteen laajeneminen tilausohjelmalveluihin aiheuttaisi useille kaupallisille toimijoille lisäkustannuksia. Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi myös raportointivelvollisuudesta ja esteettömyyttä koskevien toimintasuunnitelmien laatimisesta, jotka myös omalta osaltaan lisäisivät hallinnollisia kustannuksia.

Tämän lisäksi esitysluonnokseen sisältyy ehdotus tekstityksen laatua koskeva ehdotus, joka ei myöskään sisälly AVMS-direktiiviin.

Medialiiton mielestä palveluiden saattaminen esteettömiksi siten, että kaikilla on mahdollisuus hyötyä mediapalveluista, on sinänsä kannatettavaa. Sen sijaan kansallisesti ehdotettuja toimenpiteitä ei voida pitää kaupallisten toimijoiden kannalta direktiivin edellyttämällä tavalla oikeasuhtaisina. Luonnokseen sisältyvä vaatimus edellyttäisi ihmisten tekemää tekstitystä automatisoidun tekstityksen sijaan, mikä tarkoittaisi esimerkiksi Sanoman kokoiselle toimijalle arvioiden mukaan miljoonan euron vuosittaisia lisäkustannuksia. Mikäli tekstityksen vaatimat kustannukset tulisi säästää

esimerkiksi henkilöstökuluista, tarkoittaisi tämä 18 henkilön työsuhteen lopettamista, minkä vaikutukset olisivat vastoin hallituksen työllisyystavoitteita.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Mediapoliittisesta ohjelmasta linjattiin vuonna 2018, että kotimaassa lähtökohtana on se, että kansallinen unionin lainsäädännön yli menevä sääntely poistetaan. Ääni- ja tekstityspalveluihin liittyen ohjelmassa päätettiin toimenpiteenä seuraavaa: "Kannustetaan Yleisradiota teknologioiden kehittämisessä siten, että kaikki toimijat voivat hyödyntää niitä." Myös hallituksen esitysluonnoksen valmistelun yhteydessä arvioitiin vaihtoehtoa, ettei uusia tekstityksen laatuun liittyviä velvoitteita asetettaisi, koska laatu tulee kiistatta kehittymään teknologisen kehityksen avulla. Arvioitavana oli myös vaihtoehto, että valtio korvaisi kaupallisille toimijoille aiheutuvat kustannukset.

Medialiiton mielestä hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettua ratkaisua, joka on vastoin Mediapoliittisen ohjelman linjauksia, ei voida pitää kohtuullisena.

Eurooppalaisuuskiintiö

AVMS-direktiivi edellyttää muutosta tilausohjelmalvelun tarjoajien velvoitteisiin edistää eurooppalaisia teoksia. Esitysluonnoksen 209 §:n mukaan eurooppalaisille teoksille tulee varata vähintään 30 prosentin osuus ohjelmaluettelossa ja varmistaa näiden teosten näkyvyys ohjelmaluettelossa. Velvoitetta ei sovellettaisi tilausohjelmalvelun tarjoajaan, jolla on pieni liikevaihto tai pieni yleisö tai jos velvoitteen soveltaminen olisi käytännössä mahdotonta tai perusteetonta.

Käytännössä useiden kotimaisten mediapalveluntarjoajien tilausohjelmalveluissa eurooppalaisten teosten osuus on jo nykyisellään lähellä ehdotettua 30 prosentin vaatimusta, eikä uudella vaatimuksella siten uskota olevan suuria käytännön vaikutuksia lukuun ottamatta raportoinnista ja eurooppalaisten sisältöjen korostamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Vaaratiedottaminen ja muutokset lakiin vaaratiedotteesta

Pääasialliset tavat välittää vaaratiedotteita Suomessa ovat FM-radio ja televisio, minkä vuoksi Medialiitto pitää tärkeänä, että vaaratiedotejärjestelmää kehitettäessä huomioidaan suomalaisten mahdollisuudet vastaanottaa vaaratiedotteita myös autossa. Lainsäädännöllä tulee varmistaa, että Suomeen tuotavissa uusissa autoissa on FM-radiovastaanotin ja suomalaiset voivat vastaanottaa vaaratiedotteita myös uusissa autoissa.

Medialiitto ei pidä hyvänä ajoneuvolain 25 §:n muuttamista koskevaa ehdotusta, jonka mukaan autoradiovastaanottimien tulisi voida vastaanottaa maapäällisiä digitaalisia

radiolähetyksiä. Koska Suomessa ei ole maanpäällisiä digiradiolähetyksiä, Medialiitto esittää, että ajoneuvolain 25 §:ään lisätään velvoite siitä, että uusien autojen autoradiovastaanottimissa tulee olla myös FM-radiolähetyksen vastaanottomahdollisuus.

Autoradio, muutos ajoneuvolakiin

Suomalaisten mahdollisuudet kuunnella kotimaisia radiokanavia myös uusissa autoissa tulee turvata säätämällä ajoneuvolain 25 §:ssä autoradiovastaanottimen FM-vastaanottomahdollisuus pakolliseksi ominaisuudeksi digitaalisia maalähetyksiä koskevan velvoitteen rinnalle.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että autoradiovastaanottimen tulee olla sellainen, että sillä voidaan vastaanottaa ja toistaa ainakin digitaalisina maalähetyksinä lähetettäviä radiopalveluja. Velvoitetta FM-vastaanottomahdollisuudesta ei sen sijaan ehdoteta, vaikka teledirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat nimenomaan säätää FM-radiovastaanottimien pakollisuudesta maanpäällisten digiradiovastaanottimien rinnalla.

Valtaosassa EU-jäsenvaltioita on tehty päätös digitaalisten maalähetysten käyttöönotosta. Näissä maissa FM-radiovastaanottimen puuttuminen ei estä radion kuuntelemista autossa. Sen sijaan Suomessa radiolähetykset lähetetään analogisena FM-radioverkon välityksellä, eikä digitaalisina maalähetyksinä lähetettäviä radiopalveluita ole. Käytännössä esitys tarkoittaisi siten sitä, että Suomessa säädettäisiin velvollisuudesta asentaa uusiin autoihin sellainen radiovastaanotin, jolla Suomessa ei ole mahdollista vastaanottaa radiopalveluja. Lisäksi on huomioitava, että ilman FM-radiovastaanotinta myöskään vaaratiedotteiden vastaanottaminen ei ole mahdollista.

Hallituksen esitysluonnoksessa arvellaan, että Suomeen myytävään uuteen autoon asennettaisiin FM-radiovastaanotin, vaikka laki velvoittaa asentamaan maanpäällisen digiradiovastaanottimen. Medialiitto pitää oletusta erikoisena. Valtaosassa EU-jäsenvaltioita FM-radiovastaanottimelle ei ole vastaavanlaista tarvetta kuin Suomessa, koska ihmiset pystyvät kuuntelemaan radiota myös maapäällisillä digiradiovastaanottimilla. Suomessa tilanne on toinen. Tämänkin takia on riskialtista olettaa, että Suomeen tuotaviin autoihin asennettaisiin FM-radiovastaanottimet ilman lainsäädännön ohjausta.

Suomessa alkoi vuoden alussa uusi 10 vuotta kestävä FM-radion toimilupakausi, eikä Suomessa ole näköpiirissä FM-radion aseman heikkenemistä. Suomalaisista 90 prosenttia kuuntelee radiota viikoittain ja peräti puolet suomalaisista kuuntelee radiota aina autossa. (Lähde: Finnpanel Oy, Kansallinen radiotutkimus, kesä-marraskuu 2019 ja Kantar TNS, Radio autossa -tutkimus 2017)

Esitysluonnoksessa arvellaan FM-radiojakelun vähenevän väistämättä tulevaisuudessa, kun Suomessa siirrytään digitaaliseen vastaanottoon. Tällä hetkellä Suomessa ei ole

suunnitelmia radion digitalisoinnista, mutta mikäli tarve FM-radiovastaanottimille vuosikymmenten jälkeen muuttuu, lakia on mahdollista tuolloin normaaliin tapaan päivittää. Mikäli lainsäätöä säännöksen muuttamista ei kuitenkaan pidetä riittävän ketteränä, Medialiitto esittää toissijaisesti, että FM-vastaanottomahdollisuudesta säädetään asetuksella säätämällä ajoneuvolain 25 §:ssä asetuksenantovaltuudesta.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Johanna Halkola
johtava asiantuntija

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömmme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme noin 700:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 4,4 miljardia euroa.